

Prestelederen svartelistet

Prestenes nye leder kan ikke bli prost eller biskop. Han er fortsatt svartelistet i Kirkedepartementet.

ODD INGE SKJÆVESLAND

Egil Morland, som sist onsdag ble valgt til ny formann i Den norske kirkes presteforening, trakk tilbake embedsedden i protest mot abortloven og dommen mot Børre Knudsen i 1983. Dermed havnet han på en svarteliste i departementet. Aftenposten får bekreftet at Morland fortsatt er svartelistet.

Det betyr at han ikke kan få et nytt kirkelig embede. Den fremste tillitsvalgte blant landets nærmere 2000 prester er altså ikke en kurant søker til for eksempel en prostestilling. Morland er i dag stiftskapellan i Bjørgvin og en av biskop Per Lønnings nærmeste medarbeidere. Stiftskapellane er ikke embedsmenn. I dag er heller ikke sogneprester det. Geistlige embedsmenn er nå biskopene, domprostene (11 av hver) og landets 90 prostter. En del tidligere ledere av presteforeningen har avansert til geistelige embedsstillinger.

Egil Morland var sogneprest i Sund i Hordaland da han trakk embedsedden. Statsministerens kontor uttalte den gangen at «en embedsmann ikke kan fri seg fra eden uten gjennom å søke avskjed og fratre sitt embede».

«Den lojalitetserklæringen den innebærer er imidlertid en grunnlovsfestet betingelse for å innehå et embete», uttalte Statsministerens kontor, som også sa at «fraskrivelse av embedseden kunne være avskjedsgrunn».

Rettssakene mot Børre Knudsen, Per Kerner og Ludvig Nessa tok så mye tid i departementets kirkeavdeling at terskelen for rettssak ble lagt så høyt som mulig. Dermed unngikk trolig den nyvalgte fagforeningslederen for landets nærmere 2000 teologer at staten gikk til sak for å få ham fjernet som sogneprest.

Illojalt

– Å tilbakekalle embedseden er en erklært vilje til

illojalitet og er så alvorlig at det i seg selv er et avskjedsgrunnlag, sa ekspedisjonssjef Ole H. Fisknes i kirkeavdelingen til Aftenposten i 1988.

Fisknes bekreftet at han hadde en slik svarteliste den gang. – Jeg vil hverken bekrefte eller benekte at Morland står på listen, sier Fisknes i dag.

Våren 1989 gikk de ni svartelistede prestene til høyesterettsadvokat Johan Hjort, som forsvarte Knudsen og Nessa. Hjort anbefalte de ni å gå til sivilt søksmål mot Kirkedepartementet, ved daværende kirkeminister Mary Kvidal. Egil Morland var den mest sentrale på listen.

– Det skal bli interessant å få prøvd vår påstand om at en embedsed uten forbehold er kommet i strid med forutsetningen for statskirkeordningen. Dermed kan saken også komme abortsaken til gode, sa Morland i april 1989. Men søksmålet kom aldri.

Ble sittende

I februar 1984 skrev daværende biskop i Bjørgvin, Thor With, til Morland og viste til et brev biskopen hadde fått fra Kirkedepartementet:

«Då årsaka til protesten dykker ikke kan seiast å henge i hop med «utførelsen av embetsgjerningen» som de kan be dykk friteken frå, så står det altså berre att å be seg friteken frå embetet i det heile.»

Men Egil Morland forble sogneprest i Sund i ytterligere fem år, før han i 1989 ble stiftskapellan.

TRAKK EMBETSED. Prestenes nye fagforeningsleder, stiftskapellan Egil Morland, er diskvalifisert til ledende prestemråder, fordi han trakk embedseden etter dommen mot Børre Knudsen.

Foto: JAN TOMAS ESPEDAL

